

Sørine Gotfredsens prædiken fastelavns søndag

Taler

Sørine Gotfredsen
Sognepræst og samfundsdebattør

Dato

2. marts 2025

Sted

Jesuskirken, Valby

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 3, vers 13-17

Salmer

376, 56, 441, 334, 142, 266

- 1 Da jeg var en almindelig forvirret gymnasieelev, skrev jeg noget i min dagbog, som jeg ofte tænker på. Jeg skrev, at jeg gerne ville have en fjende. At der i mit liv skulle være en modpol, som jeg kunne måle mig selv i forhold til, og som jeg i mit stille sind kunne skælde ud på, når jeg trængte til at få luft. Det var ikke
- 5 meningen, at hun nogensinde skulle opdage det. Hun var sådan en lidt storesøster-bedrevidende type med hang til at fedte for lærerne, og mens jeg hverken planlagde verbale eller fysiske overgreb, havde jeg bare trang til at slå fast, at mens jeg var ét, var hun noget andet. At vi var grundlæggende forskellige.
- 10 Der står mange mærkelige ting i ens dagbog, men lige dette er faktisk ikke spor mærkeligt. Det er menneskeligt at have brug for en modsætning, der skal gøre det klarere, hvem man selv er, og mens begrebet fjende som regel opfattes som noget entydigt negativt, skal vi forsøge at forstå det på dybere vis.
- 15 Meget begynder, da Jesus ankommer til Jordan-floden for at blive døbt af Johannes. De kender hinanden i forvejen, Johannes ved, at Jesus er den guddommelige frelser, man så længe har ventet på, og derfor afviser han først at skulle døbe ham. Naturligt nok. For Johannes må det være omvendt, Frelseren skal døbe ham, men Jesus står fast, det sker, som han ønsker, og Ånden daler
- 20 ned over ham, mens han fra himlen tiltales som Faderens elskede søn. I hvem han har fundet velbehag. Hermed kan Jesus tage fat på den opgave, som han er bestemt til. Dåben åbenbarer menneskets rette forhold til Gud, her genfødes man i åndelig forstand og får tydeligt at vide, at man er bundet til både det evige og det jordiske og nu skal forstå sit liv i lyset af dette sammensatte vilkår. Der er
- 25 blevet sat ord på hvilken gåde, vi hver især udgør som den, der både er tiltalt fra

himlen og mellem venner og fjender sat på jorden.

Disse tanker kan hjælpe os i en dramatisk tid, hvor det er lidt svært at genkende den vante orden. Endsige tryghed. Statsledere skændes på uhørt vis, fjendskab
30 tager form, og man kan som europæer forskrækkes over, at vi faktisk kan opfattes som en slags fjender af det nye amerikanske styre. Vi kritiseres for at sløse med landegrænserne og sikkerheden og svigte vores egen kultur. Europa beskrives som et kontinent af udslidte demokratier, der lader ideologiske
ønskedrømme om multikulturalisme og pernittengryn minoritetstænkning
35 fylde for meget.

Og når de nye magtfulde på den måde stiller sig i opposition til de gamle og antyder, at vi måske kan blive fjender, er det ikke blot med til at skabe frygt for en mere usikker verden. Det bidrager også til at belyse begrebet fjende som
40 noget, vi nok for længe har forholdt os for lidt til. Vi, der er vokset op med en bestemt talemåde, der i dén grad karakteriserer mentaliteten i moderne europæisk tid. Nemlig, at en fremmed er en ven, du ikke har mødt endnu. Ordene beskriver det stærkt humanistiske livssyn, der hævder, at alle mennesker må opfattes som nogen, der vil én det bedste og inderst inde minder om én selv.
45 Med denne overbevisning kan man glemme, at der er vigtig identitet på spil, og at man måske – hvis man ser det som en dyd ikke at identificere det, der adskiller os – i længden kan få svært ved at identificere sig selv.

På sin vis er det jo en smuk forestilling, at en fremmed blot er en ven, man
50 endnu ikke har mødt, men hvis idealet er at ophæve alle forskelle for at nå ind til en slags universel mennesketype, som alle trods kulturelle og religiøse forskelle kan spejle sig i, risikerer man at nedgøre det særlige, man selv er. Man kan glemme, hvor meget der er at kæmpe for, fordi vi ikke ser verden på samme måde, og man bør ikke opgive sit ståsted. Og ja, det er et centralt kristent
55 budskab, at man skal elske sin fjende, og jeg taler heller ikke om ikke at ønske dem, jeg er uenig med, gode liv. Jeg taler om at fastholde, hvor forskellige vi er, så man ikke havner i en tilstand uden klar bevidsthed om det, man holder for sandt og umisteligt.

Og mens Grundtvig ikke kendte til den populære formulering om, at en
60 fremmed er en ven, du ikke har mødt endnu, anede han utopiens komme gennem den åndløse fornuftdyrkelse, der ifølge ham gradvist havde invaderet den europæiske – og dermed også den danske – kultur. Grundtvig beskriver,

65 hvordan han græmmes over : ”... den Blindhed, Dorskhed og LigeGYldighed, der
giennem det forløbne Aarhundrede fik Overhaand trindt i Europa, og for at
føle glødende Harme over de blinde Veiledere, der bortledte Slægten fra
Bekymring for det Evige, for Løsningen af den store Gaade, hvori vi med
Nødvendighed ere alle indsluttede...”

70

Både forståelsen af mennesket som en gåde og bekymringen for det evige kan gå
tabt, mener Grundtvig, og han fik jo ret i, at bevidstheden om det kristne siden
er skrumpet noget. Så meget at vi ikke blot erfarer ballade og splittelse ved
gennem mangel på indsigt i det religiøses betydning så længe at have insisteret
75 på, at alle trods dybe forskelle bør kunne leve harmonisk sammen. Men også i en
grad, der kan gøre det svært for den enkelte at forstå sin egen placering i verden.
Det kan man kalde en slags trivselskrise, et meningstab eller hvad man nu
foretrækker, og det præger bestemt ikke blot det unge menneske, men mange,
fordi vi mangler føling med dette at være indesluttet i en gåde. At mit eget indre
80 overgår min egen forstand.

Trods forfædrenes visdom angående det gådefulde ved eksistensen forbløffes vi
til stadighed over, hvor kompliceret det er at leve, hvor uenige vi kan være, at
krig fortsat findes, og at vi kan blive fjender. At vi rummer både ondt og godt,
85 brutalitet og ærgerrighed, præsidentiel skamløshed og stolthed, alt tænkeligt i
det samme sind, og da Jesus kommer til Johannes, skal han have svaret på *sin*
gåde. Derfor skal Johannes døbe ham og ikke omvendt, Jesus har selv brug for at
blive døbt og forstå, hvem han er, og hvad han skal. Og i dåben ophøjes han som
den eneste, der kan være i verden uden at skabe strid eller hade sin fjende –
90 udover Djævelen, naturligvis, den onde selv – for også Jesus bliver sig selv i
bevidstheden om sin egen modsætning. Men hans sind er guddommeligt rent, og
svaret til ham i dåben er, at han er Guds søn. Svaret til os er, at vi kun er
mennesker, der har en lang vej at gå for at blive os selv. Blandt andet ved at
forstå, at vi ikke kan være venner med alle.

95

Til gengæld kan man midt i denne tids mangel på tillid til verden og i en
højspændt global uorden, der virkelig begynder at pine bevidstheden, forsøge at
forstå, hvorfra styrken og meningen strømmer. Teolog Kristoffer Olesen Larsen
skrev sådan her i 1956: ”For at blive et selvstændigt individ må man først og
100 fremmest opgive at være noget, at leve af anerkendelse, opgive den hele
floktilstand og blive et enkelt individ i modsætning til flokken.” Den enkelte
skal ikke for enhver pris hige efter andres venskab og accept, for så forveksler

man den dybe anerkendelse fra Gud med den flygtige fra mennesker. Det er
105 farligt ubetinget at gøre menneskene til garant for sin tryghed, for intet
menneske ved til fulde, hvem du er, ingen vil måske elske dig uanset hvad, vores
følelser er foranderlige, og den, man troede var en ven, kan vise sig alligevel ikke
at ville én alt godt. I stedet skal man – som Kristoffer Olesen Larsen
understreger det – forlade sig på: ”Det gode gamle ord velsignelse – (...) Guds
110 velsignelse, Guds velbehag.” I Menneskesønnen har Faderen fundet velbehag,
som det lyder ved Jesu dåb, og i ethvert menneskebarn har han fundet velbehag,
som det lyder til os, der længes efter at blive den, vi skal være.

Man mærker det så tydeligt som ung – som da jeg i gymnasiet gik rundt og
115 mistrivedes i almindelig frygt for aldrig at blive til noget virkelig interessant. Jeg
længtes ikke efter lykke, men efter at stå i modsætning til noget, så jeg kunne
begribe, hvad jeg i det mindste ikke ville være. Jeg ville mærke modstand,
lidenskab og nødvendighed. Jeg længtes ikke efter lykke, for lykken er ikke i sig
selv særlig interessant. Jeg længtes efter mening, og jeg længtes efter kamp.
120 Noget at kæmpe for.

Vi lever med Guds velsignelse, og den skal ikke måles i forhold til hverken trivsel
eller lykke, men i forhold til at være endnu et menneske, der i dåben får at vide,
at det er genfødt af Ånd. Og derfor allerede nu strejfes af det evige, mens man
125 hver dag på jorden må se sig selv i lyset af den, der er noget andet end en selv.
Lad os for klarhedens skyld kalde det fjenden, for hvis man opdrages i troen på,
at alle dybest set er venner, kan man glemme at kæmpe for det, man holder for
sandt.

Kampen skal føres mod den indre fjende – hele den selvretfærdige energi,
ondskaben i os – og den skal føres mod den ydre fjende, der måske ikke vil én
det bedste, fordi vi formes af kultur, erfaringer, forskellige verdensbilleder og
krige. Vi er sat i kamp, ikke – forhåbentlig – i blodig forstand, men i den
åndskamp, der skal tjene det gode og sande, og som så synligt begynder med
135 dåben. For selv om vores følelser er foranderlige, og man aldrig kan sætte sin hele
lid til et menneske, er opgaven alligevel at drage omsorg for det. Ven, såvel som
den, der er noget andet. Dåben løser ikke den gåde, vi alle er indesluttet i, men jo
mere verden synes utryg og fyldt med personer, der på skæbnsvanger vis bliver
hinandens fjender, desto vigtigere er det at føle sig sat i troen på, at man til
140 gengæld kan nære ubetinget tillid til Faderens velbehag.

Det er denne tillid, som Grundtvig frygter, at vi skal miste – sammen med, som han kalder det, ”Bekymringen for det Evige” – altså tanken og tvivlen om, 145
hvorvidt jeg mon selv engang vil få adgang til evigheden. Hvis vi ikke værner om disse lidenskabelige tanker, kan tilværelsen komme til at føles som en tom væren i verden, hvor man glemmer, at evighedens sejr er på spil. Det kan man kalde for åndelig mistrivsel, og den skal modsiges af troen på Jesu måde at være i verden på. Og forlade den på. I sejr. Det er fastelavn søndag, og vi står på kanten til den 150
fastetid, hvor vi bereder os på at huske det hele igen – Jesu kamp, der indledes med dåben og førte til sejr over det onde, den store livs-fjende, og meddelelsen om, at vi skal forsøge at leve i følgeskab med ham efter hans opstandelse fra døden. I den tro kan vi håbe på og bede til, at enhver – også den, der fremstår som ens fjende – vil komme til at gå samme vej, da vi jo alle er indesluttede i 155
samme gåde.

Det er i kraft af dén og i bekymringen for det evige, at man som Guds elskede barn kan overveje, hvem man selv er. Om man stræber efter at elske både sin ven og sin fjende nok, om man kæmper nok, og om man tror nok. Gåden bliver ikke 160
løst, mens vi er her, men den gør det så vidunderligt meningsfuldt hver eneste dag at være her. I alle tider. Også i de utrygge. Amen.

Kilde

Manuskript taget fra jesuskirken.dk med tilladelse fra udgiver

165

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Fastelavn, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

170

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-praediken-fastelavnssondag>

175

180